

elyiség.

számu házunk.
olthelyiség
től kezdve

kedelmi bank.

GENE"
imatlan egyedül

SZER

kétféle, mely
csak egyszeri haszn.
szép és fényes
színét visszanyeri
a színt szappannal
ja. Ár 2 frt 50kr

ti rózsateje

(Rosenmilch.)
fehérségű és oly
kölesönöz,

hető, kitűnő még
am szép arczszí-
börnek tisztáta-
arczszínt és egy-
része, feltétlenül
tappan hozzá 30 kr.

Wallischgasse 5.
zelében.

mellett pontosan

Dr. Rothschnek V.

n: Dr. Hercz

tt: Hoffmann

szlához. Kassán

Megai Gustáv

den: Barsay

n: Eliás Ármán

Stefán J. Tar-

chik) Budapest

Király-utca 12 sz.

J. Antal névvel

es szükségletének

ritkán jelenik meg

T
zás már

ért.

y jelenleg

kerülne.

D"
d és Társa.

amint 20 kr.

modern

Á R.

Szerkesztőség és Kiadóhivatal
S. J. Károlyi-utca SIMON bár. Kunz József ut.
kereskedésével szemben.

HIRDETÉMÉNYEK.

Előzetési pénzek és a kiadás körüli panaszok
valamint a lap ezen lemezi részét illető
minden közlemények ide intésendők.

Érmentetlen levelek csak ismert kizsoltól
fogadhatók el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVÜ PART KÖZLÖNYE

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előzetési ár.

Helyben házhoz hordva vagy vidéki
postán küldve

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 frt — kr.
Negyedévre 2 frt 50 kr.
Egy órára 1 frt — kr.

Hirdetési díj:

Or-hasábspeltisor egyszeri beigtatásért 5k.
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr
Nyilttár 4 hasábsos peltisorért 20 kr.
Hirdetést vagy reclamat magában foglalj
ajdonság sora 50 krajczár.

XVI. évfolyam 1889.

Debreczen. Csütörtök, Február 7.

28. szám

Ő Felsége a király köszönőirata népeihez!

Kedves Tisza!

Valódi szükségét éri szívem, még a legfájdalmasabb gyász napjaiban is közvetlenül szeretett népemhez fordulni, hogy a megható ragaszkodás kegyeletteljes hűség számtalan jeleiért mindnyájuknak legbensőbb kifogyhatatlan köszönetemet kifejezzem.

E végből mellékelve küldöm ebbeli nyilatkozásomat, melynek magyar koronám összes országában való megfelelő kihirdetésére Önt ezennel utasítom.

Bécs, február 5.

Tisza Kálmán.

Ferencz József.

Népeimhez!

A legsúlyosabb csapás, mely atyai szívemet érthette, drága egyetlen fiamnak pótolhatlan elvesztése engem házzammal, hű népemmel a legmélyebb gyászba borított. Bensőmben megrendülve, alázatossággal hajlok meg az isteni Gondviselés ki nem fürkészhető határozata előtt s népeimmel a Mindenhatóhoz könyörgök: Adjon erőt, hogy uralkodói kötelességemnek lelkiismeretes teljesítésében ne lankadjak, hanem követve azt az irányt, melynek változhatlan megtartása ezentul is, a jövőre biztosítva van, a közjó, béke áldásainak megőrzésére irányzott folytonos törekvésben bátran, bizalomteljesen kitartsak.

Vigaszt nyújtott azon tudat, hogy a legkeserűbb lelki fájdalom eme napjaiban népemnek mindenkor tapasztalt szívélyes részvéte környez; hogy minden oldalról, minden körből, közelből, távolból, városból, faluból e részvétnék oly sokféle, oly annyira megható nyilatkozásait veszem. Benső elismeréssel érzem, hogy kölcsönös szeretet s hűségnek azon köteléke, mely engemet, házzamat Monarchiám minden népével összeköt, a megpróbáltatás nehéz óráiban csak még inkább megerősödik, megszilárdul, azért szükségét érzem annak, hogy részemről, a császárné és királyné, forrón szeretett hitvesem részéről, valamint mélyen súlytott menyem nevében is a gyászunkon való szeretetteljes részvétnék nyilvánulásait szívem mélyéből megköszönjem.

Mélyen érzett köszönettel, hű népemmel egyetemben fohászokodom az Isten kegyelmes segedelmeiért a további együtt működéshez egyessült erővel a haza üdvére.

Bécs, február 5.

Ferencz József.

Budapest, Február 6.

Berlinből írják a „Pester Correspondenz“-nek:

A kedélyek izgatottsága, melyet a Bécsből érkezett szomorú hírek idéztek elő, a helyett, hogy csillapodna, még inkább fokozódik. Lehetetlen eseteln az a mély benyomást, melyet Rudolf trónörökös váratlan halálának híre az udvarra, a parlamenti és hivatalos körökre és az egész lakosságra gyakorolt. Vilmos császár mélyen meg volt rendülve, Bismarck herceg oly meghatottságot tanusított, mint a minőt környezete még nem tapasztalt nála. Az általános részvét még nagyobb mérvben nyilvánul, mint akkor, a midőn Münchenből érkeztek a gyászos hírek. Lajos bajor király tragoediájában mégis volt valami, a mi a catastrofát előre sejteni engedé, amde — írja a Pester Correspondenz — ez alkalommal meg nem magyarázható eseménynyel állunk szemközt, melynek alig akad párja a történelemben. Ezért némi hitetlenséggel fogadják a halál felől közölt versiót és azt mondják, hogy a kormánynak kötelessége lett volna tüstént a valót tudatni, hogy elnémtsza azokat a sokféle kalandos híreket, melyeket Mayerlingben ked és szerda között éjjel történekről terjesztettek.

A keletafrikai partvidékre vonatkozó törvényjavaslat elfogadtván, a birodalmi gyűlés most a szomorú kérdéssel foglalkozik. A német kancellár határozottan kijelentette, hogy e kérdésben Angolozsággal egyetértve fog eljárni és e hatalmasság belegegyezése

nélkül semmiféle actióra nem vállalkozik. E nyilatkozat szerint tehát azt lehetne következtetni, hogy Németország csak Nagy-Britannia cooperatiójával üzenhetne hadat Malaafa királynak. Tényleg azonban nem erről van szó, föl sem tehető, hogy a londoni cabinet közreműködését följajánlaná az ilyen esetben. Azért a hadüzenet, noha annak hivatalos jellegét nem tulajdonítottak, az angol sajtó rosszaságát kelté föl, mely azt tanácsolja Bismarck hgnek, jusson meg egyezésre az Egyesült államokkal és ne kövessen el oly hibát, mely hová tovább súlyos balfogássá fajulna. Ugy látszik, hogy e bölcs tanács viszhangra talált a kancellárnál, ki utasította a Szamos előtt horgonyzó német hajóraj parancsnokát, hogy vonja vissza ana kiáltványát, mely a külföldi állampolgárookra is kiterjeszti a német igazságszolgáltatást; fölszólította továbbá táviratilag a szamosi német konzult, hogy ne ragaszkodjék a Mataafa ellenében támasztott azon követeléséhez, hogy a szigetecsoport kormányzása német hatósági közegek által történjék. Hadüzenetnek tehát nincs többé helye.

A trónörökös halála.

Eltemették. A halál vette karjai közé, a kit míg élt, a mi szeretetünk szorított magához. Az ösök koporsója között övé a legutolsó; életében az ő személye első volt di. csőséges atyja után.

Tegnap számunkban hosszú távirat közölte a temetési szertartás lefolyá

sát. Ennek kiegészítésül mondjuk el a következőket:

A temetés, elképzelhetni, hogy szokatlannul fényes volt, habár a pompát ő felsége a király akaratából kerülni igyekeztek. — Olyan óriási embertömeg gyűlt össze a temetésen, minőhöz hasonlót már évek óta nem látott Bécs; — legutoljára talán a megboldogult királyfi nászünnepélyén. De minő szomorú ellentét a két alkalom között.

A tömérdek vidékin és idegenen kívül a magyar és osztrák arisztokrácia színe java, a monarchia mindkét teének a legmagasabb méltóságai és uralkodó fejede mi családok jelenetek meg a szívtacsaró dráma utolsó jelenetére. A magyar képviselőház küldöttsége, miután a szük kapuczinus templomba kevesen férnek el, öt tagot választott, a kik jelen legyenek a végső szertartásnál, ezek: Péchy Tamás, Dárday Sándor, Ivánka Imre, gr. Apponyi Albert és Lies Gyula voltak. — A magyar honvédséget Graef lovassági tábornok vezetése alatt több altábornagy, vezérőrnagy és számos törzs és számos főtiszt képviselte. Kosztolányi százados parancsnoksága alatt egy dísz honvédszázad is kivonult. — A magyar miniszter élükön Tisza Kálmán miniszterelnökkel, mindnyájan ott voltak, a Budapestben maradt Baross kivételével.

A főrendiház tagjai közül, mint annak küldöttsége, jelen voltak: Batthyányi József gr., Cziráky János gr., Cziráky Antal gr., Csekonic Endre gr., Hadik Barkóczy Endre gr., Erdődy István gr., főlovaszmeister, Esterházy Ferencz gr., Karátsonyi Jenő gr., Karátsonyi Aladár gr., Mikes Árpád gr., Nádasdy Ferencz gr., Gyürky Abraham gr., Teleky Gyula gr., Kemény Kálmán br., Rédl Béla br., Vay Béla br., Szapáry Péter gr., Szechenyi Béla gr., Szentkereszty Ferencz b., Zichy Nándor gr., Zichy Ferencz gr., Hornig Károly b. veszprémi püspök, Brankovics György temesvári püspök, Teutsch György evang. püspök, Molnár István főispán, Ghyezy Béla

altábornagy, Pálffy Miklós herceg, Migazzi Vilmos gr., Mailáth György gr., Szécheny Sándor gr., Zichy Antal gr., Szapáry Géza gr., Szechenyi Gyula gr., Szapáry István gr., Bánffy Miklós gr.

A magyar püspöki kar szép számmal volt képviselve. A zászlós urak is megjelentek fényes magyar öltözetükben. — Gr. Andrassy Gyula orvosai tanácsai ellenére, nem engedte magát lebeszélni, hogy a trónörökösnek a végtisztességet meg ne adja.

Az uralkodóházak tagjai, kik az oratóriumban helyezkedtek el a következők voltak: a cumberlandi herceg és hercegné, Mária hannoveri hercegné, Mária Terézia württembergi hercegné, az eleonóri herceg és hercegné, Luiza orleansi hercegné, Schaumburg Lippe herceg, Gusztáv szász-weimari herceg, a merani gróf, Miguel braganzai herceg, Vilmos württembergi herceg, Clemens tina szász-coburgi hercegné, Liechtenstén Ferencz herceg.

A gyászoló királyi család tagjai csaknem teljes számmal jelentek meg.

Ő felsége a király kísirt szemekkel, szenvedő arccal, meghatottsággal elnyomni igyekezve Mária Henrietta belga királynővel és Lipót belga királlyal együtt foglalt helyet az oltár lépcsőjénél.

A hagyományos szokás szerint, Erzsébet királyné, Stefánia, Gizella és Mária Valéria főhercegnők személyesen nem vettek részt a gyászmenetben, hanem ájtatos imába merülve a József kápolnában maradtak.

A temetés példás rendben folyt le.

Rudolf trónörökös levelei között a Szögyény-ostályfőnök-höz írottat kedden délelben kiadott számunkban a „Nemzet“ azt közlő reggeli számának Debreczenben érkezése előtt 5 órával, a többi fővárosi lapokat pedig 3 órával előbb hoztuk a debre-

czeni közönség tudomására. — Ezen levélre vonatkozólag Jókai Mór következő táviratát olvassuk a tegnapi „Nemzetben.”

„A megdicsőült trónörökösnek Szögyényhez intézett, s a „Nemzet” mai száma élén megjelent cikkembe foglalt levelére vonatkozólag meg kell jegyezni, hogy én e levél tartalmáról beszélgetés folyamán értesültem, a benne foglaltak érdemleges közlésére felhatalmaztattam, a levél lényegét közleményem szerinti fenntartom. A szövegének szövegszerűtől azonosággal állítani azonban, az érte-sültség szóbeli természeténél fogva, nem lehet. Teljesen hitek azon sorok, melyek az élettől megválásra, jó barátai üdvözlésére és hazánk megáldására vonatkoznak.”

A bécsi „Freundenblatt” közlővén e levelet magyar és német szövegében, a következő megjegyzéseket fűzi ahhoz:

„Sokaknak feltűnt, hogy a trónörökös levelének nincs kelte. Mint értesülünk, e levél kelteze nem volt. A levelet a főudvarmesteri és főudvarmestri hivatal által Mayerlingbe küldött bizottság tagjai találták meg a trónörökös asztalán s esütörtökön reggel adták át Szögyény osztrák főhercegnek. A trónörökös hagyatékában, mint velünk közlik, egész csomó naplókönyvein kívül, több részben befejezett, részben megkezdett munkát találtak, melyek nagyrészt az „Osztrák magyar monarchia irásiban és képmén” című ethnographiai vállalat számára voltak szánva. Természetesen ma még nem állapítható meg, hogy e hagyatékban mi bocsátható a nyilvánosság elé, bár annak legnagyobb része közlétehető.”

Már lapunk tegnapi számában írtuk Jókai Mórnak Bécsből keltezett cikke után, hogy a megboldogult trónörökös hátrahagyott levelei közül még az édes anyjához címzettben sem tárta fel az okokat, melyek őt a halálba üzték.

Ellenben szívesen tartja magát az a másik hír, hogy a Stefánia főhercegnőhöz intézett meleg búcsu levelet Rudolf trónörökös már néhány nappal végzetes tette előtt megírta. A király ő felségéhez intézett levelében a trónörökös állítólag bocsánatot kért azért, a mit tenni fog. Végre azt a levelet, melyben a megboldogult trónörökös a braganzai hercegtől vesz búcsút, hír szerint hétfőn felolvasták a bécsi jockey klubban is.

De az ügylítség okáról ebben sincs említés téve.

A vidék gyászja. Kabáról írják f. hó 5-én kelettel: Rudolf trónörökös váratlan halála városunkban mély gyászt okozott; a részvét általános, gyászlobogók lengenek a városán, és a többi középületeken, a veres kereszt egyleti bált bizonytalan időre elhalasztották; a temetés napján az iskolák zárva maradtak az izzó templomban délután 3-tól 4-ig gyászistentiszteletet tartottak.

Püspök-ladányból írják: Püspök-ladány, Rudolf trónörökös halálát f. hó 5-én legmélyebb részvéttel meggyászolta. A templomok teljesen megteltek, a székelyek között is elfoglalta a beözönlő nép sokasága. A kir. járásbíró, uradalmi tisztség, községi előjáróság, pénzügyi, csendőrség, tűzoltó egylet teljes számban gyülekeztek fél 9 órakor az ev. ref. templomba s itt gyászimádásokat mondtak az egek urához a meghalt trónörökösért az uralkodóház vigasztalásáért és megtartásáért. Innen a rom. kath. templomba ment, a gyászmisében résztvett s

12 óra felé gyászos érzések közt oszlott szét. A sírboltba elhelyezést, 4 órakor, az összes harangok zúgása hirdette, ezt megelőzőleg három napon át, a délharangzások a nemzetgyászt jelezték.

A külföldi részvéte a temetés napján a belföld lakossága részvétehez hasonló mértékben nyilvánult: Berlinben a kathedolikus Hedvig templom alig özönte befogadni a gyászolókat. Majdnem az egész osztrák és magyar kolónia jelen volt, továbbá az ottani kath. arisztokrácia és a német császári pár és a hercegek. Londonban a farmstreeti kath. templomban tartott gyászmisén jelen voltak: a walesi herceg, Keresztély schleswig-holsteini herceg, Battenberg Henrik herceg, Sir Henry Ponsonby, az angol királynő külön követő, az edinburghi és Connaught hercegek képviselői, az angol kormány tagjai, Lord Salisburyvel élők, az osztrák magyar nagykövetség személyzete s a diplomáciai testület majdnem teljes számmal. Párisban a Saint Pierre templomban volt gyászmise, melyen valamennyi nagykövetség megjelent, ugyancsak Carnot köztársasági elnök, Floquet kormányelnök és Foblet külügyminis-ter. — Rómában a német templomban tartottak gyászistentiszteletet a két osztrák magyar nagykövet, Crispi miniszterelnök s az összes diplomáciai testület jelenlétében.

Konstantinápolyban szintén kedden volt a gyászmise. Szófiában az osztrák és magyar kolónia testületileg jelent meg Burian ügyvivőnkül részvétét kifejezendő. A német kolónia tagjai szintén megjelentek Barriánál. Bukarestben a saját pártkülönbség nélkül meleg hangon emlékezett meg a trónörökösről. A román szenátus és a kamara részvétnyilatkozatokkal fejezték ki megilletődésüket. Drázdában a temetés napján az udvari színházak zárva voltak. Cincinátiból az osztrák-magyar egylet részvétirátot küld.

Külföld.

A francia miniszterválság. A hírek, melyek a Floquet-kormányban készülő változásokról keringtek, minden ezaféle daczára, valószínű bizonyultak. Ferouillat igazságügy-minis-ter, továbbá Delaporte el-entengernagy, gyarmatügyi államtitkár kedden beadták lemondásukat, mely nyomban elfogadtott. Az igazságügyi társzát Guyot Dessaigne radikális képviselő vette át.

Az új igazságügyminis-ter is éppen ugy a radikális párt tagja, mint elődje volt s így a változással a kabinet eddigi jelene nem szenved módosulást. Beszélők, hogy más miniszterek is leakarnak mondani. Első sorban Freycinet hadügyminiszterrel kering sokféle kombináció. Állítólag ő is belemint hivatalának terhebe s ki akar lépni a Floquet kormányból. Mások azonban azt hiszik, hogy Freycinet csak akkor fog leköszönni, ha zsebében lesz Carnot-ot a meghatalmazás egy új kormány alakítására. Mint hogy ezt még nincs birtokában, valószínűleg tovább is megtartja mostani állását.

Tömeges letartóztatás Szófiában. A Reuter-ügynökség jelenti: Nemrég mintegy 50 Czankovista feirátot intézett a konstantinápolyi bojár exarchához, arra kérte őt, vegye védelmébe az orthodox papságot, melyet, véleményük szerint, a bolgár kormány megsértett azzal, hogy a szófiái zsinat tagjait visszarendelte egyházmegyéjükbe. Az iratban sértő nyilatkozatok voltak a fejedelem ellen. Tegnapelőtt este aztán a vizsgálóbíró felhívására

a rendőrség letartóztatott mintegy negyvenet az említett irat aláírói közül. Hat volt minisztert pedig rendőri vizsgálati fogság alá helyeztek, de miután mindenikük 20,000 frank biztosítékot tett le, ismét szabadlábra helyezték őket. A volt minisztereket a törvényszék elé állítják azért, mert a kormányt megsejtették s a népet a felirat közzétételével felzúgatták.

Anglia és Németország szövetsége Hír szerint Anglia és Németország külön szövetséget kötöttek az északi kikötők védelmére.

Magyarországról.

A „Debreczeni Ellenőr” eredeti táviratai. **BÉCS, febr. 6. (Érk. este 1/2 6 órakor.)** Ő felsége a király mélyen meghatva összes alattvalóinak páratlan részvétnyilatkozatai által, szíve sugallatát követe, **köszönő iratot intézett Ausztria-Magyarország népeire.** E legfelsőbb kéziratot a magyar és az osztrák híva alos lapok holnapi számai hozzák. (Az éj folyamán, 12 órakor szövegszerű szövegében megkaptuk a legmagasabb köszönő iratot s azt lapunk első helyén közöljük. A szerkesztőség.)

BÉCS, febr. 6. (Érk. d. u. 5 órakor.) A trónörökös özvegye, Stefánia főhercegnő, ma d. e. 10 órakor Jókai Mórt kihallgatáson fogadta. A trónörökösnek mélyen le volt sújtva és megható szavakban adott kifejezést gyászának. Bánatában nagy vigasztalást tekintve, hogy a boldogult férje által kezdeményezett és oly sok szeretettel támogatott nagy művet az osztrák-magyar monarchiáról tovább vezetheti és büszke lesz en reá, ha azt befejezheti. Hogy teljesen megfélemlessen a követelményeknek, melyek e mű védnökségével járnak, ezentul még nagyobb buzgósággal fogja a magyar nyelvet tanulni, hogy szerkesztői tevékenységében akadályokra ne találjon. Magyar társalgónót fog tartani. A főhercegnő belegevezett ama javaslatba, hogy február 15-én a már előkészített füzetet kiüld egy második füzet is adassék ki, mely kizárólag a mű feledhetlen kezdeményezője emlékének legyen szentelve és annak a műben kifejtett tevékenységét ölelje fel.

BÉCS, febr. 6. (Érk. éjjel 10 órakor.) A Bismarck által leleplezett Morier angol nagy követ távozott Pétervárról. — Oroszországban a lengyeleket újból erősen üldözik.

BÉCS, febr. 6. (Érk. éjjel 1/2 11 órakor.) Stefánia öz. főhercegnő ma fogadta Jókai Mórt. A trónörökösnek magyar nyelv mesternőt rendelt maga mellé irodalmi foku nyelvismeretre. Megígérte Jókainak, hogy majd lemegy Budapestre, elnökölmi mint védnök a „Osztrák-Magyar Monarchia” című nagy irodalmi vállalat szerkesztő bizottsága ülésén.

BÉCS, febr. 6. (Érk. éjjel 11 órakor.) A királyi pár hétfőn már Budapestre érke-

gő, hogy az eredményt ne kockáztassuk, a lővés től tartózkodunk.

Ismét egy hegyoldalra állított k fel bennünket, de most egy sűrűségben, melyből csak néhány régi túlélt fa magaslott elő.

A baleset következtében kissé későn jutottunk el helyeinkre és egy kis félreértés miatt a hajtás nagyon is korán kezdődött és alig tekintettünk negyed óráig a bekövetkező események elé, mikor a hajtók már jelezték és az eleinte oly sokat ígérő hajtás ezzel e volt rontva.

Sietve térünk vissza kocsiainkhoz és egy dombláncolatot keresztül csaknem szakadatlanul sorsok látva, egy másik völgybe mentünk. Itt egy egészen szabadon álló, mezők és rétek által körülfogott, de nagy sűrűséggel benőtt dombon volt tartandó a hajtás. Ezek előtt itt gyakran löttek farka sokat, most csak egy őz mutatkozott és egy erdei szalonka.

Ismét kocsi-ra ülve, messzire mentünk az utolsó hajtást megtartandók. Nagyszerű vidéken haladtunk, melyet már régebről ismertem, mint hogy két év előtt egy sást löttém itt. Több erdőszéggel fedett tekeleku domb áll ott egymás mellett, melyeket rétek és mezők választanak el. Ezek egyikén történt a hajtás. Több rókára akadunk, melyek közül hátomra lővés is történt. Sógórom egyet elejttem, egyet elhibáztam, én szintén elejttem egyet. Mikor a hajtók hozzánk értek, az alkony már beköszöntött; gyorsan indultunk tehát a különben közel levő Nestin puszta. A tisztí lakásokban pompásan helyeztetvén el, visszaérkezésünk után kitűnő ebédhez ülünk és nem sokkal 9 óra után teljes nyugalomra hálózt a csöndes puszta.

zik, a hol huzamosabb időt fog tölteni. — A király ma ujra fogadta Tisza Kálmánt, ki holnap, esetleg holnapután is a felség oldala mellett marad. A többi miniszter ma visszamegy Budapestre.

Páris, febr. 7. (Érk. d. e. 9 órakor.) A „Párisi Magyar Értesítő” Londonból nyeri a következő táviratot: A Standard tegnapi száma azon római táviratot hozza, hogy a pápa valóságban egyedüli személy a császári családon kívül, a ki a szerencsétlen trónörökös halálának igaz okát tudja. XIII. Leo tényleg kapott ő felségétől egy 2000 szónyi magántáviratot, a melyben — azt hiszik — Ferencz József ő Szenté- gével tudatta a fia halálára vonatkozó részleteket.

BUDAPEST, febr. 6. (Érk. este 7 órakor.) A védő törvényjavaslat részletes tárgyalása csak hétfőn fog napirendre kerülni.

Róma, febr. 6. (Érk. este 8 órakor.) A pápa a legutóbbi bibornoki kollégiumban rosszul lett.

Budapest, febr. 6. (Érk. este 9 órakor.) A Kisfaludy társaság mai ülésén dr. Várad Antal a társaság tagjait bevalasztotta. (A legjelesebb fiatal költők egyike jutott be a társaságba Dr. Váradival, a kinek „Iskariot h”-ja oly maradandó alkotás, a milyennel csak kevés színpadi termék dicsekedhetik.)

Napi hírek.

— **Lapunk** mai számát már délelőtt 11 órakor megjelentettük, hogy ő felsége a királyi proclamatójának közlésével ismét megelőzzük a fővárosi lapokat.

— **A debreczeni f. abonyi vasút ügye** — mint jól értesült helyről halljuk — még mindig nem jutott abba a helyzetbe, melyben a tényleges építés már megkezdhető volna. Azonban a téli hónapok alatt folytatott tárgyalások ügyét annak mégis annyira előrevitték, hogy az határozottabb alakot nyert és a nagy horderejű vonal létesítése csaknem teljesen biztosítottnak tekinthető. Rendkívüli okok lehetnek azok, melyek a jelenlegi kedvező kilátásokat tönkretelhetik. — Van egy pénzesoport, mely hajlandó a vasut kiépítését átvenni és foganatosítani. Ezen konzortium ugyan kikötésekkel lépett fel, melyek több tekintetben ellentétes követelményeket állítanak fel az országos műszaki tanács által megállapított tervszettel. — Ezen követelmények egyrésze könnyen teljesíthető, más része azonban nehezen lesz megadható az említett forrás nézete szerint. Nagyon valószínűnek látszik, hogy a vasut annyira szükséges kiépítése vagy ezen pénzesoporttal, vagy más vállalkozóval lehetősé- lesz. Mert a dolgok abban a stádiumban

A jövő gyorsvonata.

Írta: Verne Gyula.

— Óvatosan! — kiáltá vezetóm — lépcső következik.

Vigyázza léptem a lépcsőre s egy villammal vakítóan megvilágított óriási terembe léptünk, melynek csendjét csupán a mi lépteink zavarták meg. Hol voltam, hogy jutottam ide, ki volt az én rejtélyes vezetóm? Mind olyan kérdések, melyekre nem tudtam feleletet adni. Csak arra emlékeztem, hogy hosszú ideje jövünk az éjszakában, hogy vas- kapuk nyílnak ki előttünk és csukódnak be utánunk, hatalmas dördüléssel, hogy végtelen lépcsőkön haladtunk lefelé, melyek mint ha a földnek középpontja felé vezettek volna bennünket.

De nem sok időm maradt a gondolkodásra. Vezetóm kérdő: — Szeretné tudni, ki vagyok? Pierce ezredes, szolgálatára. Kíváncsi rá, hogy hol van? — Bostonban, Amerikában, egy vasuti állomáson.

— Vasuti állomáson? — Igen. Ez európa-amerikai, illetőleg boston-liverpooli tengeralatti légnyomatu vasuti társaság egyik állomásán.

Magyarozó mozdulatokkal az ezredes két hosszú, egyméter ötven centiméter átmé- rőjű vascsőre mutatott, mely pár lépésnyire fölünk hevert. A két cső egy masszív épületben végződött. Balról óriási érczhangok voltak, melyek előtt egy egész csomó cső emelkedett ki a földből és futott a tetőzetig. Mindent megértettem.

Hisz csak nemrég olvastam egy ame- rikai lapban az óriási tervről. Arról volt szó, hogy Európa Amerikával két óriási föld alatti cső által összeköttesék. A föltaláló azt állította, hogy ő képes ezt végbe vinni. Ezen

vannak, hogy a kérdés vagy még ezen hónapban, vagy legkésőbb a következőben megoldatik.

Böszörményi deputatio Krausz ezrednél. E hó 1-én a h. böszörményi nem tégen alakult „Dalkör“ részéről Beke Antal, Kovács Sándor és Péter Károly urakból álló küldöttség tiszteltgett Krausz ezredes úrnál Debreczenben, oly czézből, hogy az ifjú dalkör által, valószínűleg még e hó folyamán tartandó hangversenyre a nevezett ezredes ur, ki nemcsak nagy kedvelője a zenének, de annak tehetséges művelője is, a 39. gyalog ezred zenekarából 10 vagy 12 zenészt átengedjen.

Olcso utazás Budapestre. Ismételtlen figyelmébe hozatik a nagyérdemű közönségnek, hogy a m. kir. államvasutak helybeli városi menetjegyjelölője által folyó Február hó 14-én Debreczenből Budapestre rendezendő társas kirándulásban részt venni óhajtok, bejárólóg folyó hó 12-ik napjáig folytonosan jelentkezhetnek, a városi menetjegy irodában, Főpiacz, Teleki utca sarkán, a hol rendes menetjegyek s annyira kedvelt értékjegy fizetek beszerzése, valamint összeállított és csoportosítható körutazási jegyek váltása is eszközölhető. Megjegyzetük végül hogy az 50% árkedvezményes társas kirándulás a Budapestre 14-én este 10 órakor indulandó vonattal az közeledik mely Budapestre 15-én reggel 6 óra 33 perckor érkezend. II oszt. 9 frt 40 kr: III oszt. 6 frt 70 kr.

Estei Ferencz Ferdinánd főherczeg a praesumtiv trónörökös, fia a „P. L.“ — visszautazik Prágába, hogy bejelentse katonai főlebbvalóinak eddigi működésének megszüntetését. Ezentúl állandóan Bécsben fog lakni. A főherczegről a „M. A.“ a következő római táviratot hozza: Ferencz Ferdinánd főherczeg, tudvalevőleg V. Ferencz modenai herczegnek lett örökös, s így az „estei“ melléknevet vette föl. Az óriási földbirtok Modena körül fekszik, gyönyörű a Catais-villa, amelyben az Obizák és az Esték által gyűjtött mesés értékű műkincsek vannak elhelyezve. Az örökséghez tartozik a híres tivóli Este villa is. Néhány hónap előtt a trónörökös főherczeg Olaszországban járt, birtokainak megtekintése végett. Modenában két óra hosszat tartózkodott. Nagyherczegi palotájában most hadapród iskola van elhelyezve. Azután a székesegyházba ment, s ott szent Geminian sírja fölött, a ki őseinek pátronusa volt, hosszabb ideig imádkozott.

A K. Tóth Kálmán könyörgése. Mintán a fővárosi lapok és ezek közt még a „P. L.“ is hozta a Rudolf trónörökös fölött tartott egyházi gyászbeszédet, följogosítva érezte magát gyorsírni a K. Tóth Kálmán urtól a közlésre fölhatalmazást kérni, ki is a fővárosi példát tartva szem előtt, beszédének politikai napilapunkban való közlését kérszünk nem tagadta meg, annyival is inkább, mert az egyháziassága mellett is nemesek napi, de egyszerűsége országos érdekekkel bír.

Az osztrák-magyar monarchia irásban és képben című aagy irodalmi válatat vélnökségét bizonyos, hogy a boldogult Radolf trónörökös neje, Stefánia főherczegnő fogja átvenni. Mint egy bécsi távirat tudósít, Stefánia özvegy főherczegnőnek leghebb vágya, hogy feledhetetlen férje e kedvező művéért minél többet tehessen s kétségtelen hogy a nemes szívű özvegy óhaja teljesül. Hétfőn este Szegény osztályfőnöknél, a kivel a trónörökös irodalmi hagyatéká föltte való rendelkezés megillet, a Radolf trónörökös által alakított igazgatótanács tanácskozára gyűlt össze, melyen

Wileczek János gr., Arneth lovag, Bech udv., Dumba Miklós Miklosich, Jókai Mór és Weilen lovag, vettek részt. Szegény osztályfőnök közölte az összegyűltekkéla királyi amahatározatát, hogy a hazafias nagy irodalmi mű, a trónörökös kezevel alkotás, mint az elhunyt maradandó emlékeje, teljesen megállapított terv szerint folytatandó és befejezendő. Szegény ugyanekkor arról értesítte az igazgató tanácsot, hogy a mű vélnökségét a királyi ő felsége jóváhagyásával az elhunyt trónörökös neje veszi át. Egy másik későbbi bécsi távirat szerint „Az osztrák magyar monarchia irásban és képben“ című irodalmi válatat két szerkesztője Weilen és Jókai, akik mint szerkesztők beadták lemondásukat, e hazafias mű szerkesztésével továbbra is megbiztattak.

A debreczeni vadász-társaság e hó 9-én szombaton délután 6 órakor a városi nagytanács termében választmányi gyűlést tart. Az elnökség.

A francia sajtó koszorúja. A francia napilapok nyilvános a írás útján koszorút készítették Radolf trónörökös ravatalára. A koszorú, mely valóságos remekmű, két méter terjedelmű. Az alja nagyszerű caméllakból áll, melyekre művésziileg összerakott ibolyák ből e felírás van kirakva: „A l'archiduc Radolph.“ A koszorú másik végén palmaág van, hatalmas gyöngyvirág-csokorral. A feke háttérén, ezüst betűkkel e felírás van: „La France. La presse française.“ Három szalag, a francia magyar és osztrák színekben, díszítik a koszorút, mely ép olyan izléses, mint nagyszerű benyomást tesz. Azonkívül a francia hírlapírók, köztük Wolf Albert („Figaro“), d Hubert („Gil Blas“), Béguin („Debats“), Hervé („Soleil“), Lebey („Agence Havas“) hg. Hohenlohehoz részvét iratot intéztek.

Az egyházkerületi tanügyi bizottság, melynek üléséről már megemlékeztünk, tegnap befejezte tanácskozását. A bizottság a tavaszi egyházkerületi közgyűlésre, a debreczeni collegium németül ügyeit készítette elő. Tárgyai voltak: néh. Nagy Pál fizika tanár helyettesítése mikép történt? a tanszék beöltésére nézve a további teendők megállapítása. A bizottság elhatározta a pályázat kiírdetését. A választás a tavaszi egyházkerületi közgyűlésén fog megtörténi. A gymnasiumi tanárok és a tanárkönyvtárnok kötelezhető óraszámáról küldöttségi vélemény. Ez iránt a tanári kar, a főiskola új gazdasági tanács és a tanügyi bizottság tagjai közül vegyes küldöttség bizatolt meg, hogy a főiskola szellemi és anyagi ügyösszevetésével javaslatot készítsen. — A főiskolai orvos teendői ügyében tanári javaslat. — Tanári vizsgáta hittan szakipályát végzett ifjak miképen tehetnek, e tárgyban a miniszterileiratra a tanári kar véleménye. Ezen ügyben hosszú élénk eszmecsere fejtett ki. Végre a többség elfogadta a tanári kar véleményét, hogy irjon fel az egyházkerület a miniszterhez, hogy a hittanszaki pályát végzett ifjak tanári vizsgára egy évi (és ne két évi, mint a hogy a miniszter tervezte) egyetemi hallgatas után becsáttasának. Ezt azzal indokolja a tanári kar véleménye, hogy a hittanszaki tanfolyamot végzett ifjak közül rendszerint olyanok szoktak tanári pályára lépni, a kik a collegiumban már egy-két évig mint segédtanárok működtek és legtöbb esetben széniorok voltak. — Theologusok neveléseni oktatásügyében tanári vélemény. — Jogi szeminariumok tárgyában tanári vélemény. A szeminariumok berendezését a bizottság elejtemi javasolja, mivel ahhoz a debreczeni jogakadémián

ninesen elegendő tanerő. — Theologiai magántanárság ügyében javaslat. [Erre nézve terjedelmes indítványt terjeszt elé az egyházkerület. Dr. Balkányi Miklós 500 firtos alapítványát beküldötte.

A r. kath. templomban tegnap tartott requiem alkalmával a vegyes énekkarban részt vettek: Kubay Alajosné, Mándoky Bélané, Zivuskáné urhölgyek és Schmiéd Ilonka k. a. A szőlőt Mándokyné urhölgy énekelte. Az éneket a katonai zenekar kísérte, Czapek Péter vezényelte alatt. A városi dalárda gyászdalokat zengett.

„Hajduvidék“ ily címmel új lap indult meg febr. 3-ikán a volt Hajdukerület székhelyén a legnépesebb hajdu városban H. Böszörményben. — E lap társadalmi, irodalmi, közgazdasági, tanügyi és vegyes tartalommal kíván megjelenni, minden vasárnap s legelső sorban — mint az előfizetési felhívás jelzi — a nagy és erős intelligenciával bíró Böszörmény és a hozzá az érdekek sok szálaival fűződő vidék anyagi és szellemi czéljainak, törekvéseinek kiváló bajnoka, előmozdítója lenni. A szerkesztő Timár Imre kitűl debreczeni lapokban is jelent meg néhány esimes költemény, igéri, hogy egy vidéki heti lap iránt tanasztott igényeknek s beltartalmát illetőleg igyekezzék fog megfelelni. — Az első szám csakugyan ügyesen van összeállítva s méltóvá teszi az érdekelte közönség pártfogására. — Ára egész évre 4 frt. Megrendelhető Szabó Ferencz könyvnyomda tulajdonosnál H. Böszörményben.

Biharmegyei hírek. Nagyváradon mely gyászba van merülve a trónörökös halála miatt. A város hétfőn tartott közgyűléséből részvétiratot intéz a királyhoz; Biharmegyei törvényhatósági bizottsága is e tárgyban közgyűlést tart e hó 9-én, a mikor a székes egyházban Dr. Schlauch mond gyászmisét. — A Léderer és Kálmán szeszgyár részvénytársaságának a múlt évben 87175 frt. tiszta jövedelme volt az üzleti kiadások levonása után. A részvényesek között 30000 frt. osztatki ki, minden egyes részvényre 20 frt (10%) esik. Nagy Létán három veszett ebet ütöttek agyon az utóbbi időben. — A ragályos egyiptomi betegséggel Paptamás, Nyüved, Polbárthida és Kismarja községben veszedelmes módon terjed. — Rablás az orosz szöguton e. h. zire vonatkozólag a m. kir. csendőr 3. szárnyparancsnoka által értesítetünk, hogy e hír nem való, a mennyiben Diószegen nem tudnak semmit az állítólagos rablásról, s az ezen ügyben megindított nyomozás sem vezetett semmi eredményre.

Gróf Zichy Géza levele. A Pétervároztartózkodó gróf Zichy Géza Hanslick Eduardhoz Bécsbe a következő levelet intézte: „Milyen tisztelt művri tanácsos ur! Mint villám ért a gyászhir Radolf trónörökösünk haláláról. Messze távolban még sokkal erősebben érzé az ember az ily szerencsétlenséget s egyre szemem előtt lebeg az oly boldogtalan és jó atya gondolta arca. Képzelteti, hogy e hír mily hatással volt hangverseny-körutamra. Az orosz császárné minden képzeltét tett értem, hangversenyeimet plakátiroztatta (a mi Pétervározt tilos szokott lenni) s megengedte, hogy a plakátok „A császárné óhajára“ szavakkal kezdődjenek, — úgy hogy hangversenyeimet az ő magas vélnöksége alatt tarthatom. A gyászhir után a zonnal magához hívatott s az Aninkopalotá-

tában mely gyászban külön kihallgatáson fogadott. Kezet nyújtott nekem s meghatva szót a gyászestéről. Midőn Ferencz József királyról „a legjobb s legnemesebb emberről — mint mondá megemlékezett, könnyek tolu-lak szemébe s bánat nekem is úgy öszszesorította torkomat, — hogy nem voltam képes szóhoz jutni. Így lettem tanuja a legőszintébb részvét nyilvánulásának, aminő semmi diplomáciai részvétiratban sem juthatna jobban kifejezésre. Majd azt produkálta a czárné, hogy öszszes hangversenyeimet halaszszam el; — s én köszönettel fogadtam. Régi tisztelője és híve Zichy Géza.

Csillagok járasa. Februáriusban a csillagászati események a következők: A nap, mely 1-én reggel 7 óra 28 perckor kelt s délután 5 óra 1 perckor nyugodott, folyton korábban kelt s később nyugozik. Hosszúsága a hó folyamán 9 óra 33 perckor 10 óra 58 percze növekedik. — A hold első negyede 7-én este 10 óra 14 perckor holdtölte 15-én este 11 óra 33 perckor s utolsó negyede 23-án reggel 1 óra 11 perckor van. — A bolygók járasa nem tüntet föl semmi különösét. — Kritikus nap Falb Rudolf jóslása szerint Február 15-ike.

Nyilvános köszönet. Néh. Steinfeld Ignác ur örökösei a debreczeni dalegylet pénz tára javára 25 frt. adományt tettek, fogadják e jótékonyágukért egyeletünk részéről e helyütt is nyilvánított halás köszönetemet. Debreczen 1889 febr. 4-én Márk Endre egyeleti elnök,

Színház.

Örley Flóra k. a. a debreczeni színház volt kedvencz tagja, ez idő szerint a szegedi színház primadonnája, a jövő szezonra a kolozsvári nemzeti színházhoz szerződött.

Lásznő jutalomjátéka. Lásznő asszony ma este veszi jutalomjátékát. A társulat eme kitűnő tagját felesleges bővebben ajánlanunk a közönség figyelmébe. — Az időnyben ugyan szigorúan háttérbe szorítva s alig talált szerepköréhez méltó alakítást, úgy hogy tulajdonképen egyetlen egy kis szerepben tünt ki, mint Mutter Anna „Thurán Anná“ban. De e kis szerepet annyi elementaris erővel és megrázó hatással játszotta, hogy ez magában is fölér másoknak egy éven át való szereplésével. A publikum méltányolja is a kitűnő művésznőt s kivált előkelőbb család körik, hogy úgy mondjuk, a közönségnek solid elemei hangoztatják, hogy Lásznő, a jeles művésznőért és példás nőért tenni kell valamit. Jutalomjátékát még egyszer melegen ajánljuk a közönség pártfogásába. Debreczen közönségének kétszerre kell éreznie annak igazságát, a mit a híres Liszt Ferencz mondott, hogy t. a. „az előkelőség kötelez.“ A nemes tanuló ifjuság is közzük arra, hogy az érdemnek elismeréssel adozzék ma is.

DEBRECZENI SZÍNHÁZ.

Holnap, Pénteken, 1889. február 8-án páratlan bérletben

Szabin nők elrablása.

Bohózat.

Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos:

Vértési Arnold.

Főmunkatárs: Károlyag Vilmos.

Nyilt-tér.

GESTREIFTE und KARRIRTE Seidenstoff von 80 kr. bis fl. 635 p. M-t. — (ca. 650 versch. Dess.) — vers. roben- und stückweise porto- und zollfr-i das Fabrik-Dépot G. Henneberg (K. u. K. Hof-i-f), Zürich, Muster umgehend, Brief-10 kr. Porto.

Köszönetnyilvánítás.

Boldogult férjem néhai Freifeld Ferencz a triesti általános biztosító társaságnál (Assicurazioni Generali) 3000 forint erejéig biztosította életét és a biztosításnak rövid fenntállása után 30 éves korában meghalt.

A társaság a biztosított összeget az okmányok betérjesztése után minden levonás nélkül azonnal kifizetés, nem mulasztatom el ezen özőkny és méltányos eljárásáért köszönetemet nyilvánítani és kötelességemnek tartom egyutta az életbiztosítást mint üdvös intézményt és különösen a fentnevezett társaságot mindenkinek legjobban ajánlani.

Nagyváradon, 1889 január hó 31-én. Előttünk: Mihely Adolf özv. Freifeld Ferenczné. Kurtzer Albert.

zseniális ember, a föltaláló és végrehajtó, most itt állott mellettem.

Gondolatban átfutottam az illető cikket. E szerint a tervhez egy millió hatszáz-ezer méter hosszú két vascső kellett, melyek nek sulya 130,000 tonna. Ez anyag szállításiához szükséges volt 200 hajó per 2000 tonna, melyeknek mindegyike az utat harminczháromszor tette meg.

A vascsövek mindegyike három méter hosszú volt, s légmentesen záródtak egymás végébe. Mindegyik cső háromszoros vashálóba s még ezenfelül gyantás burkolba volt takarva. Ezekben a csövekben az óriás légnyomás szállítaná a vagonokban ülő utasokat, mint a hogy nagy városokban a leveleket és süngönyöket röpitik tova.

A cikk vége összehasonlítás volt a vasutak és a találmány között. A szerző lelkesülten magasztalta a merész új rendszert. Az utasoknak nem kell semmi rázkódást szenvedniök, mert a csövek belseje csiszolt aczél. A hőmérséklet is mindig egyforma, s fölünk függ, hány fok legyen a csöben. Az utazás mesés olcsó, az egész vállalat költsége csekély.

Az álom valóságga lett. A lábammal levő két vascső végig fut az Atlanti óceán alatt és Anglia földén ér véget. Csakhogy én nem hittem e ám a dolgot, hogy a csöveket lerakják az elvégre nem is lehetetlen, de hogy emberek utazzanak rajta, az képte lenség.

Ebbeli meggyőződésemet kereken ki-mondtam: — Oly távolságokra ható levegőnyo-mást nem lehet kitejteni.

— Nem? Az legkönnyebb. Olyan gőz fúvókkal, a minőket a kohóknál használnak, E fúvók határtalan erővel, iszonyu sebességgel tolják a levegőt; e gyorsaság óránkint

ezernyolcszáz kilométer, tehát egyenlő az ágyugolyó sebességével. Vaggonjaink két óra negyven percz alatt futják be a Bostont és Liverpoolt elválasztó négyezer kilométert,

— Ezernyolcszáz kilométer egy órában — kiáltám.

— Se több se kevesebb. De halja csak mik következnek e rendkívüli sebességből. A liverpooli és bostoni időszámítás között két óra negyven percz a különbség; a ki reggel 9 órakor indul el Bostonból, délután 3 óra 54 perckor érkezik Angliába. Vaggon-jaink óránkint kilencszáz kilométerrel járnak a nap előtt, tehát ha az ember délben elindul Liverpoolból, reggel 9 óra 31 perckor érkezik Bostonba, vagyis harmaddél órával azelőtt, hogy elindult volna. Ez igazán ördögi gondolat. Eanél gyorsabban már csakugyan nem lehet utazni: ezélnál van az ember, mielőtt elindult volna.

Valóban bámultam ezen terv nagyszerűségét. Bolond ez az ember? Vagy mégis higy-jek mesés elméletének, bár ellene szól minden tudomásom?

— Jó, — mondam, — elhiszem, hogy akad utazó, a ki ez örült utazásra részánja magát, hogy e roppant gyorsaságot ki lehet tejtteni. De hogyan állanak meg a vagonok? A ezélnál porrá kell zúzódni mindennek.

Az ezredes vállalt vont.

— Az oda- és visszautazásra külön külön cső van, s ezeket a parton csap köti össze. Mihelyt elindul egy egy vonat a vil-lamos szikra megviszi a birt az ellenkező oldalra, s a levegőáram erejét könnyen lehet ellensúlyozni a másik csöben levő nyomással. De minek ez a nagyarázgatás? A kísérlet többet ér mindennél.

Pierce ezredes feleletet sem várt, csak megnyomott egy réz gombot a csövön. A cső

rögtön megnyílt és padok végtelen sorát lát-tam benne.

— Ez a vagon. Tessék beszálni!

Hagytam, hogy betuszkoljon; az ajtó bezáródott mögöttünk. A tetőről fűzőn féle lámpa függött alá: fényénél kíváncsian te-kinttem körül. A hely igen egyszerű volt. Hosszu henger, melyben kettőszével ötven zsúlyeszek van; hátul csap a lélekzéshez szükséges levegőnek elől szellentyű a romlot-nak. Mikor mindezt megáztam elfogott a türelmetlenség.

— Mikor indulunk?

Az ezredes nevetett.

— Hisz már rég utazunk.

Hallgatóztam. Ha csakugyan elindul-tunk, s a vagon ezernyolcszáz kilométert meggy óránkint, úgy már rég a tenger alatt vagyunk, fejünk felett az óceán hullámai csapkodnak s ezetek tengeri kígyónak nézve vashörönünket, hatalmas farkukkal csapod-ják. Hallgatóztam, de nem hatott fölembe más zaj, csak valami tompa moraj; alkalma-sint a tengeralatti köveknek a csöböz való surlódása.

Nagy álmétkodásom közepett már egy-egész óra telt el, mikor egyszerre valami híd-deget éreztem az arcomon. Odanyultam. Ned-ves volt.

Nedves? Mitől?

A víz rengeteg nyomása alatt megre-pedt a cső, — az óceán mindjárt be fog törni és...

Halálos félelem fogott el, segítségért akartam kiáltani...

Kis kertemben ültem. A nyári eső nagy esőpíjjei fölébresztettek. Tudniillik elaludtam a Pierce ezredes merész terveiről szóló ame-rikai cikik olvasásánál. Bizony attól tartok: maga az ezredes is csak álmodik!

